

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XLII. De seditione, quę opponitur paci quantum ad opus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

QVAESTIO XLII.

De seditione qua opponitur paci, in duos articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de seditione, quae opponitur paci.

Et circa hoc queruntur duo.

Primo, Vtrum sit speciale peccatum.

Secundo, Vtrum sit mortale peccatum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum seditio sit speciale peccatum ab alijs distinctum.

AD PRIMVM sic proceditur.

Videtur, qd seditio non sit speciale peccatum ab alijs distinctum.

Quia vt lisd. * dicit in lib. Etymologiaum. Seditio est qui dicitur non sit spale pctrn a discordia distinctum.

Ex hoc, qd aliquis aliquod pctm procurat, non peccat alio peccati gnere, nisi illo qd procurat, ergo vtrq seditio non sit spale pctrn a discordia distinctum.

2. Prae. Seditio diuisionem quandam importat: sed nomen etiam schismatis sumitur a scissura, vt supra dictum est. * ergo peccatum seditionis non videtur esse distinctum a peccatis schismatis.

3. Prae. Omne speciale peccatum ab alijs distinctum, vel est vitium capitale, aut ex aliquo vitio capitali oritur: sed seditio neque computatur inter vitia capitalia, neque inter vitia, quae ex capitalibus oriuntur, ut patet in * 3. Moral. ubi vtraque vitia numerantur. ergo seditio no est speciale peccatum ab alijs distinctum.

SED CONTRA est, quod 2. ad Corin. 12. Seditiones ab alijs peccatis distinguuntur.

RESPON. Dicendum, qd seditio est quoddam speciale peccatum, quod quatum ad aliquid conuenit cum bello, & rixa: quatum autem ad aliquid differt ab eis. Conuenit quidem cum eis in hoc, qd importat quandam contradiccionem: differt autem ab eis in duobus. Primo quidem, quia bellum, & rixa important mutuam impugnationem in actu: sed seditio potest dici siue fiat huiusmodi impugnationem in actu, siue fit preparatio ad talem impugnationem.

Vnde glol. * 2. ad Cor. 12. dicit, quod seditiones sunt tumultus ad pugnam, cum scilicet aliqui se preparant, & intendunt pugnare. Secundo differunt, quia bellum proprie est contra extraneos, & hostes, quasi multitudinis ad multitudinem. Rixa autem est vnus ad vnum, vel paucorum ad paucos. Seditio autem proprie est inter partes vnus multitudinis inter se dissentientes, puta, cum vna pars ciuitatis excitatur in tumultum contra aliam. Er ideo quia seditio habet speciale bonum, cui opponitur. scilicet vnitatem, & pacem multitudinis, ideo est speciale peccatum.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd seditiosus dicitur, qui seditionem excitat: & quia seditio quandam discordiam importat, ideo seditiosus est, qui discordiam facit non quamcumque, sed inter partes alicuius multitudinis. Peccatum autem seditionis non solum est in eo, qui discordiam seminat, sed etiam in eis, qui inordinate abinuicem dissentiunt.

AD SECUNDVM dicendum, qd seditio differt a schismate in duobus. Primo quidem, quia schisma oppo-

nitur spirituali unitati multitudinis. scilicet unitati ecclesiasticae: seditio autem opponitur temporali, vel seculari multitudinis unitati, puta, ciuitatis, vel regni. Secundo, quia schisma non importat aliquam preparationem ad pugnam corporalem, sed solum importat discensionem spirituales. Seditio autem importat preparationem ad pugnam corporalem.

AD TERTIVM dicendum, qd seditio sicut & schisma sub discordia continetur. Vtrumque enim est discordia quaedam non vnus ad vnum, sed partium multitudinis adinuicem.

ARTICVLVS II.

Vtrum seditio sit semper peccatum mortale.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod seditio non semper sit peccatum mortale. Seditio enim importat tumultum ad pugnam, ut patet per glol. supra * inductam: sed pugna non semper est peccatum mortale: sed quadoque est iusta, & licita, ut supra habitum est. Ergo multo magis seditio potest esse sine peccato mortali.

2. Prae. Seditio est discordia quaedam, ut dictum est: sed discordia potest esse sine peccato mortali, & quandoque est sine omni peccato, ergo etiam seditio.

3. Prae. Laudantur qui multitudinem a potestate tyrannica liberant: sed hoc non de facili potest fieri sine aliqua dissensione multitudinis, dum vna pars multitudinis nititur retinere tyrannum: alia vero nititur eum abijcere. ergo seditio potest fieri sine peccato.

SED CONTRA est, quod Apol. 2. ad Cor. 12. prohibet seditiones inter alia, quae sunt peccata mortalia. ergo seditio est peccatum mortale.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, * seditio opponitur vnitati multitudinis, id est, populi, ciuitatis, uel regni. Dicit autem Aug. * 2. de ciuitate Dei, quod populum determinat sapientes, non omnem cetum multitudinis, sed cetum iuris consensu, & utilitatis communione sociatum. Vnde manifestum est, vnitatem, cui opponitur seditio, esse vnitatem iuris, & communis utilitatis. Manifestum est ergo, qd seditio opponitur, & iustitia, & communi bono: & ideo ex suo genere est peccatum mortale, & tanto grauius, quantum bonum commune, quod impugnatur per seditionem, est maius quam bonum priuatum, quod impugnatur per rixam. Peccatum autem seditionis primo quidem, & principaliter pertinet ad eos, qui seditionem procurant, qui grauisime peccant. Secundo autem ad eos, qui eos sequuntur, perturbantes bonum commune. Illi vero qui bonum commune defendunt, eis resistentes, non sunt dicendi seditiosus: sicut nec illi, qui se defendunt, dicuntur rixosi, ut supra dictum est.

Ar. preced. positum in corp. art. 9. 40. ar. 1.

Ar. praed. tert.

In calce harum qonum de vitijs oppositis paci aduerte ordinem, post discordiam in corde, & cõtenõnem in ore, quonior vitia in opere ordinata videntur ab auctore hic fecundum maiorem extensionem. Nam schisma respectu Ecclesie vniuersalis, quae vrbem comprehendit bellam ad diuersa regna, nationes, &c. rixas ad personas undecumque, seditio ad partes vnus multitudinis se extendit.

Lib. 2. c. 21. ante mediu & 19. ca. 21. tom. 5.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ar. preced.

Ad primum ergo dicendum, quod pugna, quae est licita, fit pro communi utilitate, sicut supra dictum est: sed seditio fit contra commune bonum multitudinis. unde semper est peccatum mortale.

Ad secundum dicendum, quod discordia ab eo quod non est manifeste bonum, potest esse sine peccato: sed discordia ab eo quod est manifeste bonum, non potest esse sine peccato. & talis discordia est seditio, quia opponitur utilitati multitudinis, quae est manifeste bonum.

Ad tertium dicendum, quod regimen tyrannicum non est iustum, quia non ordinatur ad bonum communitatis, sed ad bonum privatum regentis, ut patet per Philosophum in 3. Politico. & in 8. Ethic. Et ideo perturbatio huius regiminis non habet rationem seditiois: nisi forte quando sic inordinate perturbatur tyranni regimen, quod multitudo subiecta maius detrimentum patitur ex perturbatione consequenti quam ex tyranni regimine. Magis autem tyrannus seditiosus est, qui in populo sibi subiecto discordias, & seditioes nutrit, ut tyrannus dominari possit. Hoc enim tyrannicum est, cum sit ordinatum ad bonum proprium praesidentis, cum multitudinis nocimento.

Lib. 3. Poli. cap. 5. lib. 8. Ethic. ca. 10. non longe a princ. 10. 5.

Super. Quaesitiois quadragesimae tertiae quatuor primae articulos.

In q. 43. primis 4. artic. dubia duo occurrunt, primum simpliciter secundum ad hominem, autorem scilicet. Primum dubium est, Quomodo verificatur, quod inducere aliquem ad peccandum est scandalum. Si enim hoc verificatur ut sonat, sequitur, quod provocans mulierem ad adulterium, peccat peccato scandalum: & similiter inducens alium ad furandum &c. hoc autem communi animi conceptione dissonare appareret. Si autem in aliquo particulari sensu intelligitur, oportet explanare illum.

Secundum autem dubium est, quia author in primo articulo in responsione ad quartum ponit quod causa per se inducens ad peccatum, est non solum intentio operantis, sed conditio operis mali, vel habitus speciem mali. In tertio autem articulo ponit tantum per se actum scandalum ex intentione operantis, & quod ex natura facti tantum scandalizat, ponit inter per accidens. Quomodo fiant illa duo?

Ad primum horum dicitur, quod verba haec intelliguntur formaliter, proprie loquendo de scandalum,

tum contra legem Dei, ergo praedicta definitio est insufficientis, quia praetermittit cogitatum, sive concupiscentiam.

¶ 2. Prae. Cum inter actus virtuosos, vel rectos unum virtuosior, vel rector altero sit, illud solum videtur non esse minus rectum, quod est rectissimum. si ergo scandalum sit dictum, vel factum minus rectum, sequitur quod omnis actus virtuosus praeter optimum sit scandalum.

¶ 3. Prae. Occasio nominat causam per accidens: sed id quod est per accidens, non debet poni in definitione, quia non dat speciem ergo inconuenienter in definitione scandalum ponitur occasio.

¶ 4. Prae. Ex quolibet facto alteri potest aliquis sumere occasio nem ruinae, quia causa per accidens sunt indeterminate. si ergo scandalum est quod praebet alii occasionem ruinae, quodlibet factum, vel dictum poterit esse scandalum, vel dictum poterit esse inconueniens, quod videtur esse inconueniens.

¶ 5. Prae. Occasio ruinae datur proximo quando ostenditur, aut infirmatur: sed scandalum dicitur contra offensionem, & infirmitatem, dicit enim Apostolus ad Rom. 14. Bonum est non manducare carnem, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur, ergo praedicta definitio scandalum non est conueniens.

Sed contra est, quod Hieronymus exponens illud, quod habetur Matth. 18. Scis, quia Pharisei audito hoc verbo &c. dicit, quando legimus, quicumque scandalizaverit, hoc intelligimus, quod dicit, vel factum, occasione ruinae deditur.

RESPON. Dicendum, quod sicut Hieronymus ibidem dicit, quod graue scandalum dicitur, nos offensionem, vel ruinam, & impetionem pedis possumus dicere. Contingit enim quod quodammodo quis obex ponitur alicui in via corporali, cui impingens dispartitur ad ruinam, & talis obex dicitur scandalum. Et similiter in procedu viae spiritualis contingit aliqui disponi ad ruinam spiritualem per dictum, vel factum alterius, inquitum, si aliquis sua admonitione, vel inductione, aut exemplo alteri trahit ad peccandum: et hoc proprie dicitur scandalum. Nihil autem in propria ratione disponit ad spiritualem ruinam, nisi in quod habet aliquem defectum reclusum: quia id quod est perfecte reclusum, magis inuit hominem contra casum, quam ad ruinam inducat. Et ideo conuenienter dicitur quod dictum, vel factum minus rectum, praebet occasionem ruinae, sit scandalum.

QVAESTIO XLIII.

De vitijs quae beneficentia opponuntur, in octo articulos diuisa.

DEINDE considerandum restat de vitijs, quae beneficentia opponuntur, inter quae alia quaedam pertinent ad rationem iustitiae, illa scilicet, quibus aliquis iniuste proximum laedit, sed contra charitatem specialiter scandalum esse videtur: & ideo considerandum est hic de scandalum.

CIRCA quod queruntur octo.

¶ Primo, Quid sit scandalum.

¶ Secundo, Vtrum scandalum sit peccatum.

¶ Tertio, Vtrum sit peccatum speciale.

¶ Quarto, Vtrum sit peccatum mortale.

¶ Quinto, Vtrum perfectorum sit scandalizari.

¶ Sexto, Vtrum eorum sit scandalizare.

¶ Septimo, Vtrum spiritualia bona sint dimittenda propter scandalum.

¶ Octauo, Vtrum sint propter scandalum temporalia dimittenda.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum scandalum conuenienter diffiniatur, quod est dictum vel factum minus rectum praebens occasionem ruinae.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod scandalum inconuenienter diffiniatur esse dictum, vel factum minus rectum praebens occasionem ruinae. Scandalum enim peccatum est, ut post dicitur, sed in Aug. 22. contra Faustum. Peccatum est dictum, vel factum, vel concupiscentia.

4. diff. 38. q. 2. art. 1. Et quod 4. art. 23. ad 3. Et Ro. 7. le. 2. & ca. 14. le. 2. in princ. 7. Art. sequenti. * lib. 22. contra Faustum. c. 27. in princ. tom. 6.